

Секція 3
УПРОВАДЖЕННЯ ОНОВЛЕНОГО ЗМІСТУ
ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ

Біла О.О.,

*докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри дошкільної та початкової освіти
Ізмаїльського державного гуманітарного університету,*

Табакар Л.І.,

*вчителька початкових класів Слобідського
навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа
I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад»
Роздільнянської районної ради Одеської області*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ТВОРЧОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У
ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ПРОЄКТАХ

Сучасний етап інноватизації початкової освіти в Україні пов'язаний, насамперед, із трансформацією типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти. У таких програмах уперше представлено оновлену характеристику результатів проєктної діяльності учнів у контексті послідовного вивчення ними кластеру тем «мистецької галузі». Зокрема, для контингенту учнів 1-2 класів Нової української школи рекомендовано для спільного виконання кілька типів проєктів. До першої групи художньо-естетичних проєктів належать такі, що сприяють розвитку в учнів художньо-образного асоціативного мислення. У цьому зв'язку слід додати, що такий тип мислення формується у дітей за умови врахування в освітньому процесі принципу синтезу мистецтв (зокрема, образотворчого, музичного, театрального, циркового та інших). До перспективних результатів навчання молодших

школярів у цьому сенсі слід віднести наступні: уміння дітей застосовувати різні засоби та способи виразності мистецтва (як відомі, так і такі, що були їм запропоновані вчителем (або самостійно дібрані) вперше); уміння учнів імпровізувати (експериментувати) під час застосування вже відомих художньо-творчих технік, звуків, ритмів, рухів, ліній, кольорів, форм, матеріалів тощо для створення нових художніх образів (водночас, на більш вищому рівні – всі зазначені елементи інтегруються для втілення спільної ідеї в художньому образі); природний прояв учнями вмінь у сфері естетичного перетворення довкілля (коли діти спроможні не лише накопичувати низку вражень у процесі спостереження за довколишнім світом, а й перевтілювати їх у власні ідеї для наступної творчості; спрямовані на естетичне оздоблення довкілля, де вчать або живуть (тобто налаштовані на самостійну реалізацію дизайн-ідей).

До наступної, другої групи належить низка проєктів з пізнання творів мистецтва, їх інтерпретації. Саме через спільне трактування різноманітних художніх образів у школярів накопичується цінний досвід емоційних переживань і закріплюється ціннісне ставлення до творів мистецтва. До загальних результатів такої проєктної діяльності дітей слід віднести: уміння здійснити комплексний аналіз, інтерпретацію й оцінку твору мистецтва (сприймання різних творів мистецтва та віддзеркалення власного ставлення до них через «слово», «рух», «міміку», «лінію», «колір»); вміння зрозуміти символічну мову мистецтва через її свідоме пізнання (музичного, ОТМ, театрального тощо).

До останньої групи проєктів, належать такі, що пов'язані з пізнанням себе через художньо-творчу діяльність і мистецтво. Основні результати такої проєктної діяльності позначаються на вміннях оцінити власну творчість за визначеними орієнтирами (з метою пояснення того, наскільки вдалося втілити власний задум у продукті проєкту, відстоювання свого права на самовираження у творчості); уміннях презентувати власні творчі досягнення, самостійно

створені художні образи у зрозумілій та доступній для інших формі з відповідними поясненнями власного задуму); уміннях продуктивно взаємодіяти з іншими учнями через мистецтво (тобто через участь у колективних творчих проєктах, рефлексію з іншими щодо власних вражень від сприйняття мистецтва і творчої діяльності з акцентом на повагу власного вибору та вибору інших); уміннях врегульовувати власний емоційний стан за допомогою різноманітних засобів мистецтва (коли діти визначаються з вибором творів мистецтва та серед різних видів художньої діяльності обирають такі, що більш подобаються; займаються здійсненням творчих проєктів як для особистого задоволення, так і для оточуючих людей).

З огляду на зазначені характеристики перспективних результатів творчої діяльності учнів з урахуванням типів проєктів, презентуємо спільні для всіх групи показників визначення якості самого проєктного продукту. Ідеться, передусім, про такі *показники, що вказують на ставлення учнів до творчості*: щирість, правдивість, безпосередність переживань; захопленість художньою діяльністю, що віддзеркалюється в активізації вольових зусиль при досягненні творчої мети; гнучкість у зміні мотивів творчої діяльності, що дозволяє дитині задовольнятися її результатами; невимушене виникнення потреби, інтересу до творчості у зв'язку із різними видами художньої практики; розвинене творче уявлення, на базі якого рекомбінується естетичний досвід; здібність до входження у зображуючі обставини в умовній ситуації; спеціальні здібності (образне бачення, музичний слух), що сприяють успішному вирішенню творчих вправ. Наступна група показників характеризує *якість творчих дій* школярів: схильність до доповнення, зміни, варіації, переосмислення вже відомого матеріалу, утворення нової комбінації із засвоєних старих елементів; застосування відомого в нових ситуаціях; самостійний пошук, випробування найкращого розв'язання завдання; знаходження нових прийомів рішення, коли старих вже не вистачає, самостійність (ініціатива) в їх застосуванні; швидкість

реакцій, винахідливість у діях, добрий орієнтир у нових ситуаціях; наслідування зразкам, їх застосування при втіленні нових ідей; знаходження оригінальних прийомів при розв'язанні творчих завдань; надання творчої виразності проєктному продукту. До третьої групи *показників якості продукції дитячої художньої творчості* належать: знаходження адекватних виразно-зображувальних засобів для втілення різноманітних художніх образів у малюнку, грі-драматизації, оповіді; індивідуальний стиль дитячої продукції, манера її виконання, характер вираження власного ставлення; відповідність дитячої продукції елементарним художнім вимогам.

Богута В. М.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка
кафедри початкової освіти, природничих і математичних
дисциплін та методик їх викладання Полтавського
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ТВОРЧІСТЬ ЯК ФЕНОМЕН КОНЦЕПТУ ІННОВАЦІЙ У ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

В умовах державотворення в Україні ключовими постають ідеї суспільного ідеалу, умов життєтворення і самореалізації, шляхів розвитку та вдосконалення системи національної освіти. Освіта, як підсистема цілісної державної системи також змушена міняти свою структуру і поділяти ті цінності, які домінують у суспільстві.

У такому аспекті інноваційність виступає як інтегрована характеристика розвитку людства, як першочергова суспільна потреба, яка вимагає до себе постійної уваги з боку як суспільства, так і окремо взятої особистості. Варто наголосити, що перехід від окремих інновацій до системної інноваційної діяльності, спрямованої на перетворення наукового знання і технологічних